

NAAR EEN HERVORMING VAN DE PERSONENBELASTING

KAAT MEYNS & LUC SIMAR

De fiscale hervorming, aangekondigd in het regeerakkoord, belooft een belangrijk dossier te worden bij het begin van het politieke en sociale najaar. De laatste maanden, in het zicht van de gemeenteraadsverkiezingen op 8 oktober, nemen de verklaringen en beloften hand over hand toe.

De fiscaliteit vervult hoofdzakelijk vier functies: de overheidsuitgaven financieren, de inkomens herverdelen, de groei en de werkgelegenheid ondersteunen, aansporen tot gedragswijzigingen.

Om een belasting of een aanpassing ervan te evalueren, gebruikt men doorgaans drie soorten van criteria: de doelmatigheid van de belasting, haar billijkheid, de stimulerende effecten ervan. Deze criteria kunnen met elkaar in conflict komen of elkaar versterken naargelang van de overwogen maatregelen.

De prioriteit die men geeft aan bepaalde functies of criteria hangt af van de individuele of collectieve keuzen van het type van samenleving dat we wensen. Sommigen hechten meer belang aan het financieren van collectieve diensten, aan de herverdeling; anderen geven de voorkeur aan de doelmatigheid, de neutraliteit van de belasting.

Kaat Meyns studeerde rechten aan de KULeuven en behaalde een bijzondere licentie sociaal recht aan de ULB. Op de ACV-studiedienst volgt ze vooral volgende domeinen: gezinsbeleid, fiscaliteit, grensoverschrijdende tewerkstelling, sociale zekerheid.

Luc Simar studeerde zowel economie (FUNDP-Namen) als fiscaliteit (ULB) en volgt op de ACV-studiedienst de Waalse economie en de fiscaliteit.

In de komende jaren zal ons land over een budgettaire marge beschikken. Maar een hervorming – verlaging – van de fiscaliteit is niet noodzakelijk de prioritaire bestemming daarvan. De n.v. België moet, na vele jaren van soberheid, een beleid voeren dat de werkgelegenheid bevordert. Ook moet ze reserves aanleggen om de financiering van de vergrijzing van de bevolking veilig te stellen en daarenboven de nodige middelen voor het onderwijs vrijmaken.

De hervorming van de personenbelasting slaat per definitie enkel op de personen die belastingen betalen. Maar vele gezinnen (14% van het totale aantal) betalen geen of zeer weinig belastingen, omdat hun uitkering het gros van hun inkomen vormt. Voor al deze mensen kan enkel een verbetering van de sociale uitkeringen toelaten om de herverdeling en de billijkheid te versterken.

De personenbelasting vertegenwoordigt, in 1999, een bedrag van zo'n 1.170 miljard fr., dit is ongeveer 27% van de fiscale en parafiscale ontvangsten in België. De indirecte belastingen (BTW, accijnzen...) zijn ook goed voor iets meer dan 27% van de fiscale inkomsten. De sociale bijdragen (van werkgevers en werknemers) zorgen voor ongeveer 30% van de Belgische overheidsontvangsten.

In vergelijking met de buurlanden (Duitsland, Nederland, Frankrijk) haalt België z'n overheidsontvangsten meer uit personenbelasting en minder uit sociale bijdragen. In Frankrijk en in Nederland is de personenbelasting goed voor ongeveer 15% van de overheidsinkomsten. Wijzigingen in de personenbelasting hebben in België dus belangrijke budgettaire gevolgen.

De hiernavolgende voorstellen steunen op volgende doelstellingen: de werkgelegenheid bevorderen en de belasting rechtvaardiger maken, d.w.z. een deel van de belasting verschuiven van arbeid naar andere productiefactoren (kapitaal en milieu), en hierbij voorrang geven aan de laagste inkomens.

In een eerste fase worden drie algemene instrumenten voorgesteld. Daarna overlopen we analyses en voorstellen om de rechtvaardigheid te versterken doorheen de gezinsfiscaliteit, de aftrekken en verminderingen en de controle. Ten slotte volgt een kort overzicht van de evoluties in de buurlanden.

1. BELASTING OP ARBEID VERMINDEREN

Meerdere argumenten rechtvaardigen een verlaging van de belasting op de arbeidsinkomens, in het bijzonder voor de lage en middeninkomens.

De reeds genomen maatregelen, zoals de herindexering van de fiscale barema's en de afschaffing van de aanvullende crisisbijdrage, zijn proportioneel met het inkomen en versterken de billijkheid niet. De doorgevoerde verhogingen van de indirecte belastingen, in het bijzonder de accijnzen, kwamen harder aan bij de lage inkomens.

Het fiscaal systeem draagt gedeeltelijk bij tot het voortbestaan van werkloosheidsvallen. De marginale tarieven kunnen in bepaalde situaties zeer hoog zijn, wat het hernemen van werk ontmoedigt.

Het belastingtarief stijgt erg snel in België. Reeds bij 500.000 fr. belastbaar inkomen bedraagt het marginaal tarief 45%.

Drie pistes zijn interessant om de druk op arbeid te verlagen: de forfaitaire beroepskosten, de tarieven of belastingschijven, het optrekken van het belastingvrij minimum.

De forfaitaire beroepskosten

Van elke belastingplichtige die werkt en die bij zijn aangifte niet zijn werkelijke beroepskosten opgeeft, wordt het inkomen automatisch verminderd met een bedrag dat geacht wordt de kosten te vertegenwoordigen, gemaakt om te werken (verplaatsing, kledij, vorming...). Dat bedrag stijgt in functie van het inkomen, maar kan nooit méér zijn dan 111.000 fr. De reële kosten gemaakt om te werken, nemen niet noodzakelijk toe met het inkomen.

Een voorstel kan zijn om de kosten te verhogen, met name in de schijf tussen 330.000 en 550.000 fr. inkomen. Dit om de maatregel toe te spitsen op de werkloosheidsvallen en de laagste inkomens.

De tarieven en belastingschijven

Momenteel stijgen de belastingtarieven snel met het inkomen. Het laagste tarief is 25% voor de schijf beneden de 255.000 fr. Vervolgens neemt het tarief snel toe tot 30, 40 en reeds 45% bij 483.000 fr. Het hoogste tarief (55%) is slechts van toepassing voor het inkomen boven de 2,44 miljoen.

Een voorstel bestaat erin de inkomensschijf die onder het tarief van 40% valt, te verlengen en de inkomensschijf met het tarief van 45% in te korten.

Deze maatregel is minder gericht als de vorige (forfaitaire beroepskosten), maar laat toch toe om de fiscale druk op de lage en middeninkomens uit arbeid te verlichten.

Optrekken belastingvrij minimum

Een derde piste: het bedrag van het inkomen dat niet belast wordt, optrekken. Momenteel bedraagt dit 165.000 fr. per echtgenoot en 208.000 fr. per alleenstaande. Het fiscaal voordeel is in fr. identiek voor alle belastbare inkomens, maar proportioneel is het belangrijker voor de lage dan voor de hoge inkomens.

Het is gebruikelijk om de impact van voorgestelde fiscale maatregelen te meten in functie van typevoorbeelden. Sinds enige tijd ontwikkelen zich simulatiemodellen gebaseerd op representatieve stalen van het geheel van de belastingplichtigen. Wij hebben de impact van onze voorstellen getest aan de hand van een simulatieprogramma van de *Facultés Universitaires de Notre Dame de la Paix* (FUNDP) te Namen.

De hiernavolgende resultaten zijn voornamelijk kwalitatief. Ze hebben enkel betrekking op de belastingplichtigen die daadwerkelijk belastingen betalen, wat een belangrijk deel van de sociale uitkeringstrekkers uitsluit. Vier criteria zijn getoetst: de verwachte impact op de werkloosheidsvallen, die op de herverdeling van de inkomens, het aantal belastingplichtigen dat een voordeel doet bij de maatregel en, ten slotte, een aanwijzing over de financiële impact voor die belastingplichtigen.

	Beroepskosten	Tarieven en schijven	Belastingvrij minimum
Werkloosheidsval	++	+	+
Herverdeling	+	+/-	++
Aandeel genieters	50%	60%	85%
Financiële impact per genier	Beduidend	Beduidend	Laag

De piste van de forfaitaire beroepskosten biedt het meeste voordeel in de strijd tegen de werkloosheidsvallen. Het optrekken van het belastingvrij minimum bevordert meer de herverdeling, maar aangezien deze piste méér belastingplichtigen raakt, is de kostprijs ervan aanzienlijk.

2. FISCALITEIT EN GEZIN

Gehuwd versus samenwonend

Ons belastingstelsel onderscheidt momenteel enkel de 'juridische' categorieën 'gehuwden' en 'alleenstaanden'. Samenwonenden worden dus behandeld als alleenstaande. In de praktijk leidt dit tot een verschil in belastingen tussen een gehuwd en een samenwonend koppel dat nog moeilijk kan verantwoord worden.

Een belangrijk verschilpunt dat gehuwden benadeelt, is de lagere belastingvrije som in vergelijking met een samenwonend koppel, waardoor het gehuwd koppel jaarlijks 21.500 fr. méér belastingen betaalt dan zijn samenwonend evenbeeld.

Ook gehuwde genieters van een vervangingsinkomen zijn slechter af. Het bedrag van de belastingvermindering voor vervangingsinkomens is bij gehuwden lager dan bij samenwoners. Bovendien wordt deze belastingvermindering afgebouwd naargelang het inkomen stijgt. Voor die inkomensgrens kijkt men bij samenwoners naar het individueel inkomen van elke partner, terwijl bij een gehuwd koppel het gezinsinkomen (man en vrouw) samengeteld wordt. Gevolg: die 'afbouwgrens' wordt veel sneller bereikt.

Maar het is in belastingzaken niet al kommer en kwel voor gehuwden, zoals vaak ten onrechte gesuggereerd wordt. Er zijn ook elementen die in hun voordeel spelen.

Zo is er het huwelijksquotiënt waarbij een deel van het beroepsinkomen van de alleen-/meestverdienende partner kan overgeheveld worden naar de niet/laagstverdienende echtgenoot en zo aan een lager tarief belast wordt. Zoals de naam het suggereert, is dit quotiënt voorbehouden voor gehuwden.

Ook op andere punten zijn gehuwden voordeliger af dan samenwoners, bijvoorbeeld inzake successierechten. De overlevende echtgenoot moet immers een lager tarief betalen dan bij samenwoners het geval is, alhoewel Vlaanderen daar de laatste

jaren serieus aan gesleuteld heeft door voor laatstgenoemden de tarieven te verlagen.

Hoewel de klaagzangen van gehuwde belastingplichtigen de bovenhand halen, lijken de cijfers hun fiscale ‘discriminatie’ sterk te nuanceren. Zo zou een volledige individualisering van de belastingheffing waarbij het individu de belastbare eenheid vormt en niet het gezin, 21 miljard per jaar *opbrengen*, een voordelige operatie dus voor de schatkist. De verklaring hiervoor ligt o.m. in het wegvallen van het huwelijksquotiënt, dat jaarlijks meer dan zestig miljard kost.

Naar nieuwe opdeling

Het regeerakkoord van Paars I laat vermoeden dat de fiscale definitie en behandeling van de gezinsvormen onder handen genomen wordt: “Het nieuwe belastingsysteem moet neutraal zijn t.a.v. de gekozen samenlevingsvorm. De respectieve discriminaties t.a.v. gehuwden, samenwonenden en alleenstaanden zullen weggewerkt worden”.

Met deze passage kan het nog alle kanten uit. Wat zijn die respectieve discriminaties? Hoe zal men ze wegwerken en welk budget wordt hieraan besteed, want zoiets kost hopen geld?

Gelijkheid betekent volgens sommigen dat men zich volledig afstemt op het individu, ongeacht óf en zo ja in welk gezinsverband hij of zij leeft. De belangrijkste gevolgen van zo’n stelling zijn éénzelfde belastingvrije som voor iedereen en de afschaffing van het huwelijksquotiënt.

Daartegenover staan de aanhangers van een fiscaal systeem dat een ‘gezinsdimensie’ uitademt en waarbij men niet alleen rekening houdt met het individueel inkomen van elke belastingplichtige, maar de belasting ook moduleert volgens z’n gezinstoestand (b.v. niet buitenshuis werkende partner, kinderlast...).

We moeten oppassen dat we, onder de vlag van de gelijkheid, geen appels met peren vergelijken.

Is het rechtvaardig om aan elke samenwoner (al of niet gehuwd) éénzelfde belastingvrije som toe te kennen als een alleenstaande, niet-tegenstaande dat samenwoners bepaalde ‘schaalvoordelen’ ondervinden van hun samenwonen: slechts één woning of één huishuur (af) te betalen, één telefoon- en elektriciteitsrekening? Wij menen van niet.

Wij stellen voor om voor echte alleenstaanden of alleenstaanden met personen ten laste die over geen of zeer weinig inkomsten beschikken een hogere belastingvrije som te behouden. Een werkbare definitie van samenwonenden en gehuwden enerzijds en alleenstaanden (met personen ten laste) anderzijds moet in deze moderne tijden mogelijk zijn.

Het ondoordacht afschaffen van het huwelijksquotiënt *tout court* zou veel pijn doen, en niet heus niet alleen de universiteitsprofessor en zijn vrouw aan de haard. Ook

Wijzigingen in de personenbelasting hebben in België belangrijke budgettaire gevolgen.

veel gezinnen in lagere inkomenscategorieën hebben hun voordeel bij dit quotiënt. Een valabel alternatief lijkt in dit stadium niet onmiddellijk voorhanden. De hervorming moet wel ‘schoonheidsfoutjes’ wegwerken, met name het feit dat het voordeel van dit quotiënt nu te veel stijgt met het inkomen en de exclusiviteit voor gehuwden.

Het is onwaarschijnlijk dat de regering met deze belastinghervorming tegen de achtergrond van de huidige hoogconjunctuur de belastingplichtigen pijn wil doen. Nochtans kost het alleen al om de gehuwden te geven wat samenwonenden nú hebben (zelfde belastingvrije som, zelfde belastingvermindering voor vervangingsinkomsten...) om en bij de tachtig miljard. Een - te - flinke knauw in het overheidsbudget en dan hebben we nog maar weinig gedaan aan de andere pijnpunten van ons fiscaal systeem, b.v. vermindering van de druk op de arbeidsinkomens. Vandaar lijkt een tussenliggend scenario aangewezen om met name de belastingvrije som voor gehuwden en samenwoners gelijk te schakelen: het bedrag zou hoger liggen dan het huidig belastingvrije minimum voor gehuwden, maar lager dan het huidig bedrag voor een alleenstaande (waarvan ook samenwoners momenteel genieten). Ook de belastingvrije som voor een echte alleenstaande (met personen ten laste) mag wel iets naar omhoog, want dat bedrag ligt nu zelfs een stukje lager dan het bestaansminimum.

Kinderen ten laste

Ons huidig fiscaal stelsel voorziet belastingverminderingen voor kinderlast. Dit voordeel is afhankelijk van de rang van het kind (eerste, tweede...), maar niet van het inkomen van de ouders... op voorwaarde dat er voldoende belastbaar inkomen is. Want, zoals hierboven al vermeld, wie geen belasting verschuldigd is, heeft niks aan een belastingvermindering.

Schattingen wijzen erop dat 7% van de gezinnen dit belastingvoordeel voor kinderlast niet (volledig) geniet. Bij eenoudergezinnen ligt dit percentage dubbel zo hoog (12%) als bij twee-oudergezinnen (6%).

Als bij de belastinghervorming de belastingvrije minima verhoogd worden, dreigt dit probleem nog groter te worden.

Volgens ons zou het trouwens beter zijn om de twee belangrijkste materiële gezinsondersteunende maatregelen: de kinderbijslag en de belastingverminderingen voor kinderlast, te groeperen en alleen te werken via het meest slagkrachtige instrument: de kinderbijslag.

Gezinnen die nu volledig de belastingvermindering voor kinderlast uitputten, gaan er dan netto niet op achteruit, alleen zouden ze het geld volledig via de kinderbijslag krijgen en niet deels via de belastingen. Gezinnen die nu naast het belastingvoordeel grijpen, zouden zo beter af zijn.

Zo'n ‘fusie’-operatie vereist een bijkomend budget tussen drie tot vijf miljard om te vermijden dat bepaalde gezinnen zouden inleveren. Dit scenario biedt ook voordelen t.o.v. een negatief belastingkrediet dat extra administratie in het leven roept en laattijdig komt (zo'n één tot anderhalf jaar nadien, bij inkohiering van de belasting, terwijl kinderbijslag maandelijks betaald wordt).

3. SPAARSTIMULI

Diverse financiële beleggingen worden aangemoedigd door belastingverminderingen. In het totaal zijn deze stimulerende maatregelen goed voor een fiscale uitgave van 16,3 miljard, het woonsparen niet meegerekend.

Het percentage van de belastingvermindering hangt af van het gemiddeld percentage van de personenbelasting, met een beneden- (30%) en een bovengrens (40%). Het tarief stijgt met het inkomen. De stimulans is groter voor hoge inkomens. Gezinslasten hebben geen invloed op de berekening. Aangezien België geen belastingkrediet kent, is het bovendien zo dat wie geen belastingen betaalt geen aanspraak maakt op de stimulerende maatregel.

Er zijn drie soorten beleggingen die genieten van stimuli.

1. Groepsverzekeringen en pensioenfondsen: de verplichte bijdrage van loontrekkenden geeft recht op belastingvermindering, voor zover de uitkeringen niet hoger zijn dan 80% van het laatste normale bruto jaarloon. De vrijwillige bijdragen volgen het stelsel van de individuele levensverzekering.

2. Individuele levensverzekering of langetermijnsparen: het bedrag dat recht geeft op belastingvermindering bedraagt 15% op de eerste 56.000 fr. beroepsinkomen en 6% op de volgende, met een maximum van 67.000 fr. per partner.

Het maximumbedrag is bereikt voor een inkomen van 1,033 miljoen. Voor het toekennen van de vermindering worden de volgens beide mechanismen (levensverzekering en langetermijnsparen) gespaarde bedragen getotaliseerd.

3. Aandelen van de werkgever en pensioensparen: het maximumbedrag per echtgenoot bedraagt 22.000 fr. Het samenvoegen van pensioensparen en de aankoop van de werkgeversaandelen geeft geen recht op de twee verminderingen.

Weinig rechtvaardig mechanisme

In globo maakt één op drie belastingplichtigen gebruik van de stimulus. Ook bij de loontrekkenden is dit ongeveer het geval. Maar bij de sociale uitkeringstrekkers ligt dit cijfer veel lager (minder dan één op vijf), terwijl het hoger ligt bij de zelfstandigen en de bestuurders (ongeveer één op twee).

Het percentage belastingplichtigen dat fiscale stimuli geniet, stijgt in aanzienlijke mate met het inkomen. Voor inkomens lager dan 500.000 fr. gaat het om amper 10%. Die belastingplichtigen maken ongeveer 30% van de Belgische bevolking uit. Voor de belastingplichtigen met een inkomen hoger dan twee miljoen (5% van de bevolking) stijgt het percentage tot 50%.

Niet alleen worden fiscale stimuli dus meer gebruikt in bepaalde categorieën van belastingplichtigen en in de hoge inkomensschijven. Bovendien zijn de bedragen die recht geven op fiscale steunmaatregelen hoger voor zelfstandigen dan voor loontrekkenden en sociale uitkeringstrekkers en hoger voor hoge dan voor lage inkomens.

Twee pistes

Momenteel is het fiscaal voordeel voor iedereen verschillend. Het schommelt tussen de 30 en 40% van de gespaarde bedragen.

Het voorstel bestaat erin iedereen 25% belastingvermindering toe te kennen. Eenzelfde percentage voor iedereen bevordert de billijkheid onder de spaarders. Als we een kleiner percentage dan het huidig minimum (30%) nemen, kunnen de fiscale uitgaven en de ongelijkheden beperkt worden t.a.v. wie niet spaart en geen belastingen betaalt. Dit zijn vooral uitkeringstrekkers.

Het tweede voorstel is het begrenzen van het bedrag dat recht geeft op belastingvermindering tot 100.000 fr. per gezin (50.000 voor een alleenstaande) en dit bedrag niet langer te koppelen aan het inkomen. Op die manier kunnen personen met lage inkomens net als de anderen de verminderingen genieten. Vandaag geven velen onder hen een hoger bedrag aan dan de toegelaten verminderingen.

Het langetermijnsparen gekoppeld aan de financiering van de eerste woning, zou leiden tot een tweede bovengrens voor eenzelfde bedrag (100.000 fr. en 50.000 fr.), toegekend aan 30%. Op die manier kunnen de belastingverminderingen het onroerend vermogen en de bouw enigszins stimuleren.

4. CONTROLE EN ADMINISTRATIE

Het siert de huidige minister van Financiën Reynders dat hij 'afstapt' bij de ambtenaren van het ministerie van Financiën in de verschillende regio's om hun werkomstandigheden te evalueren. Wat hij daar te zien en te horen krijgt, is niet altijd een blijde boodschap, integendeel.

Een eerste probleem waar het ministerie mee kampt, is het algemeen personeelsgebrek. De toegekende personeelsformatie raakt maar niet opgevuld en ook de theoretische bezetting wordt niet gehaald. We spreken hier al gauw over een tekort van meer dan 1.500 mensen.

Het is in belastingzaken voor gehuwden niet al kommer en kwel.

Naast het globale personeelstekort zijn er de 'epicentra' in de grote steden als Brussel en Antwerpen. De administrateur-generaal van het ministerie van Financiën waarschuwt er in zijn laatste jaarverslag voor zij dreigen uit te groeien tot fiscale paradijzen en dat hierdoor

de gelijkheid tussen belastingplichtigen in het gedrang komt. Ondernemingen kunnen zich namelijk makkelijk naar die centra verplaatsen en kiezen zo de weg van de minste belastingcontrole.

Naast de geografische pijnpunten is er blijkbaar ook een onderscheid in controle-intensiteit volgens de beroepscategorieën. Zo blijkt uit een recent verslag van het Rekenhof dat de voorspelbaarheid van het controlesysteem bij de zelfstandigen leidt tot het naleven van de fiscale verplichtingen in functie van de kans op controle. De reële controlekans bij zelfstandigen bedraagt slechts 3,6%, terwijl loon- en wedde-trekkenden vrijwel allemaal jaarlijks gecontroleerd worden.

Zowat alle parameters bij zelfstandigen wijzen op een dalende evolutie (aantal controles, aantal en bedrag van de inkomstenverhogingen...), wat ernstige vraagtekens plaatst bij de waterdichtheid van het nieuwe controlesysteem van de fiscale administratie.

Het blijkt voor het ministerie van Financiën in de huidige periode van krapte op de arbeidsmarkt moeilijk om voldoende gekwalificeerd personeel te werven en te behouden.

De Financietoren en co. heeft nu niet direct een swingend imago. Al te veel personeel vertrekt ook na een korte periode bij Financiën, waarbij serieus geïnvesteerd wordt in opleiding, naar 'de overkant': de fiscale adviesbureaus waar ze, goed gevormd en wel geïnformeerd over het reilen en zeilen van de fiscus, welkom zijn.

Onlangs mocht de minister van Financiën een beperkt aantal bijkomende ambtenaren aanwerven, maar er bleken slechts weinig geïnteresseerden te zijn. Voor een verdere uitbreiding van het personeelsbestand kreeg ie voorlopig een *njet* op het rekwes van de eerste minister die gelezen had dat België in vergelijking met andere landen gemiddeld reeds meer fiscale ambtenaren heeft. Vraag is of in die andere landen de fiscale administratie zich ook nog moet bezighouden met bijvoorbeeld het jaarlijks verteren van bruine enveloppen met aangiften in de personenbelasting, met loodzware formaliteiten om bij fraude een aanslagtermijn te verlengen en dergelijke meer.

Ook inzake informatica is er op het ministerie van Financiën nog een hele weg af te leggen. Niet elke ambtenaar beschikt over een computer en de programma's van de verschillende departementen zijn nog niet volledig op elkaar afgestemd en geïntegreerd. De volgende jaren belooft de minister beterschap.

Niet alleen een goed werkende fiscale administratie draagt bij tot fiscaal civisme vanwege de belastingplichtigen. Ook het preventief effect dat een gerechtelijke vervolging kan uitstralen, is een element. Maar treurnis alom. De financiële secties bij de parketten kampen met een leegloop. Zo meldde de krant in april dat het Antwerps parket het moet rooien met welgeteld één, jong en onervaren, substituut gespecialiseerd in fraude en witteboordencriminaliteit voor het economische hart van Vlaanderen. De achterstand bij de behandeling van de dossiers groeit en in meerdere zaken dreigt dan ook verjaring. In de andere parketten is het niet veel beter.

Het is dus duidelijk dat aan de organisatie van het ministerie van Financiën en aan de samenwerking met het gerecht de nodige aandacht dient besteed, zowel qua menselijk potentieel als qua werkingsmiddelen, o.m. inzake informatica.

Want een fiscaal stelsel moet niet alleen op papier rechtvaardig zijn. Ook de inning, de controle en de eventuele vervolging moeten billijk verlopen.

5. EVOLUTIES IN BUURLANDEN ROND PERSONENBELASTING

België is niet het enige land dat zich buigt over een fiscale hervorming. Meerdere Europese landen zijn hiermee bezig, o.m. drie van onze directe buurlanden die inzake loonvorming en concurrentievermogen als referentie gelden voor ons land (cf.

ook artikel desaangaand in *De gids op maatschappelijk gebied*, nr. 5, 2000).

In 2001 treedt in *Nederland* het nieuwe belastingplan in werking.

De tarieven in de personenbelasting gaan naar omlaag: het toptarief daalt van 60% naar 52%, het middentarief van 50% naar 42% en de onderste schijf (nu 36%) wordt in twee geknipt met een tarief van 36,85% en een van 32,9%.

Een van de doelstellingen van de Nederlandse belastinghervorming was het terugdringen van de belasting op arbeid en het bevorderen van de werkgelegenheid. In dit kader wordt o.m. een 'arbeidskorting' ingevoerd voor werkkenden om betaald werk aantrekkelijker te maken en de loonwag te verkleinen. Alleenstaande ouders die buitenshuis gaan werken, krijgen een extra korting.

Een deel van de belastingverlagingen in het Nederlandse belastingplan wordt 'terugverdiend' via ingrepen elders: meer indirecte belastingen, maar ook een versobering van een aantal aftrekposten in de personenbelasting, o.a. de hypotheeklening en de pensioenopbouw.

Een groene klemtoon in de nieuwe Nederlandse personenbelasting is dat er voortaan nog enkel een aftrek woon-werkverkeer geldt voor wie het openbaar vervoer gebruikt en dus niet langer voor de eigen auto.

Een andere nieuwigheid is de opdeling van het belastbaar inkomen in drie boxen: één voor het inkomen uit werk en de eigen woning, aan progressief tarief belast, een tweede voor inkomsten uit aanmerkelijk belang, belast aan een vlak tarief van 25%, en een derde voor inkomen uit sparen en beleggen, met een tarief van 30% op een fictief forfaitair rendement van 4%.

Het *Franse* systeem van personenbelasting is een speciaaltje. In Frankrijk betalen amper de helft van de gezinnen personenbelasting en de opbrengst ervan is dan ook internationaal gezien relatief klein. Deze belasting voldoet ook niet echt aan haar herverdelende functie: de progressie is beperkt en de belastbare basis lekt als een zeef.

Inspelend op de internationale trend kondigde Frankrijk in het voorjaar een omvangrijke belastingverlaging voor de komende jaren aan. Momenteel zijn discussies bezig welke vorm die moet krijgen: ingrepen in de personenbelasting, de woningbelasting, de algemene solidariteitsbijdrage (CSG), de BTW... ? Ondertussen gaan voor 2000 de eerste twee tarieven al wat naar beneden evenals de woningbelasting en de BTW.

Het *Duitse* parlement keurde onlangs, met de hulp van een aantal oppositieleden van de CDU, Schröders belastinghervorming goed die het vorige plan voor 1999-2002 vervolledigt.

Inzake personenbelasting vervroegt de nieuwe hervorming de stap van het vorige plan met een jaar van 2002 naar 2001 en voegt er twee nieuwe stappen aan toe om de belastingvermindering voor particulieren te versterken (in 2003 en 2005). Het

Een fiscaal systeem moet niet alleen op papier rechtvaardig zijn. Ook de inning, de controle en de eventuele vervolging moeten billijk verlopen.

laagste tarief zal dalen van 22,9% naar 15% in 2005 en het hoogste van 51% (voorheen 53%) naar 42%.

Ook het Duitse belastingplan wordt gedeeltelijk gecompenseerd via vergroening en het schrappen van fiscale aftrekposten en voordelen hoofdzakelijk voor de vennootschappen en, in mindere mate, voor particulieren, met name een mindere gunstige aftrek voor financiering van de woning en een halvering van de belastingvrije spaaropbrengsten.

6. TOT BESLUIT

Drie pistes tekenen zich af om de belasting op lage en middeninkomens te verminderen: hogere forfaitaire beroepskosten voor de gescheiden inkomens, sleutelen aan de tarieven en de belastingschijven en het belastingvrij minimum optrekken.

Enkel de belastingplichtigen die belastingen betalen, kunnen van een belastingverlaging genieten. Vandaar het belang om een verhoging van de laagste sociale uitkeringen toe te kennen.

Om feitelijk identieke gezinsvormen ook gelijk te behandelen en om de familiale aspecten van ons fiscaal systeem rechtvaardiger te maken, is een nieuwe opdeling van gezinsvormen, die doorwerkt o.m. inzake belastingvrije minima, vereist evenals bijstellingen van het huwelijksquotiënt en de belastingvoordelen voor kinderen ten laste.

Elke hervorming van de personenbelasting zal een niet verwaarloosbare budgettaire impact hebben. Om de verschuiving van de belasting van de factor arbeid naar andere factoren te bewerkstelligen, zijn aanvullende maatregelen noodzakelijk.

De spaarinkomens worden in België weinig belast. De belastingheffing erop kan versterkt worden door de invoering, op Europees niveau, van een bronheffing of een uitwisseling van informatie en door de belasting van meerwaarden.

De vennootschapsbelasting bevat nog altijd mechanismen die de belasting voor bepaalde ondernemingen tot bijna nul herleiden: coördinatiecentra, distributiecentra...

Het invoeren van een energiehffing (CO₂) zou eveneens toelaten om de fiscale druk te verschuiven, in arbeidsvriendelijke zin.

De Financietoren en co.
heeft nu niet direct een
swingend imago.